

Redactor: Elena Marinescu

Coperta: Mona Velciov

Foto copertă: Isac Codre

© Editura Sophia

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

PAULIN LECCA, arhimandrit

Cum să citim Biblia în învățătura Sfinților Părinți / arhim.

Paulin Lecca. – Ed. a 2-a, rev. – București: Editura Sophia, 2012

ISBN 978-973-136-315-8

244:22

Să citim Scriptura în lumina Sfinților Părinți și să căutăm cheia Bibliei în ea însăși

Duhul Sfânt este autorul Bibliei, iar cel ce vrea s-o înțeleagă trebuie să dobândească mai întâi roadele Duhului: *dragostea, bucuria, pacea, îndelungă-răbdarea, bunătatea, facerea de bine, credința, blândețea, înfrânarea, curăția* (Gal. 5, 22-23)¹.

Când răsare soarele se aprind de lumină mai întâi piscurile cele înalte ale munților; tot astfel, Soarele Dreptății, care răsare din cuvintele Bibliei, luminează mai întâi de toate mințile curate ale sfinților. *Aceasta știind mai dinainte că nici o prorocie a Scripturii nu se tâlcuiește după socotința fiecăruia; pentru că niciodată prorocia nu s-a făcut din voia omului, ci oamenii cei sfinți ai lui Dumnezeu au grăit, purtați fiind de Duhul Sfânt* (II Ptr. 1, 20-21).

¹ Toate citatele biblice au fost actualizate după ediția din 1988 a Editurii Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române (n. ed.).

Etalonul valorilor este aurul; al spațiului este metrul, și al greutateii este kilogramul. Dar etalonul adevărului este Iisus Hristos. *Eu sunt Lumina lumii* (In 8, 12); [...] *fără Mine nu puteți face nimic* (In 15, 5). Fără lumina lui Iisus noi nu putem înțelege nici lumea înconjurătoare, nu ne putem înțelege nici pe noi înșine, precum nu putem înțelege nici Sfânta Scriptură.

Prin proroci am grăit în pilde (Os. 12, 11) – zice Domnul în Vechiul Testament, iar în Noul Testament același Dumnezeu zice că *fără pildă nu le grăia nimic* (Mt. 13, 34) mulțimilor ce-L ascultau. De aceea, Scriptura trebuie citită nu numai la propriu, ci și la figurat, nu numai în sens trupesc, ci și în sens sufletesc, nu numai în sens material, ci și în sens spiritual. Căci *o dată a grăit Dumnezeu, aceste două lucruri am auzit* (Ps. 61, 11). Iudeii L-au auzit pe Dumnezeu numai o dată, n-au vrut să primească parabola. Iar din această pricină, *până în ziua de azi, la citirea Vechiului Testament, rămâne același vâl, neridicându-se, căci el se desființează în Hristos* (II Cor. 3, 14). Așa se întâmplă cu toți cei care – citind Scriptura – se țin numai de litera care ucide și nu vor să țină seama de Duhul care face viu (II Cor. 3, 6).

Până aici vei veni și mai departe nu te vei întinde, aici se va sfârâma trufia valurilor tale! (Iov 38, 11) – astfel poruncit-a Domnul mării când a tras țărnuțul în jurul ei. *Eu am pus nisipul hotar împrejurul mării și hotar veșnic peste care nu se va trece.*

Deși valurile ei se înfurie, nu pot să-l biruiască și, deși ele se aruncă, nu pot să-l treacă (Ier. 5, 22). Astfel a hotărât Domnul în Vechiul Testament la propriu. Dar în Noul Testament Domnul ne spune la figurat, în chip duhovnicesc, că *legea și prorocii au fost până la Ioan; de atunci Împărăția lui Dumnezeu se binevestește și fiecare se silește spre ea* (Lc. 16, 16). Deci, oricât s-ar învifora și s-ar învolbura valurile prorociilor Vechiului Testament, ele nu pot trece peste *malul* și peste *stavila* epocii lui Ioan Botezătorul, căci toate prorociile Vechiului Testament s-au împlinit odată cu venirea lui Mesia, iar după întruparea Fiului lui Dumnezeu, până la sfârșitul lumii, evangheliștii binevestesc Împărăția lui Dumnezeu, și prorociile Apocalipsei ne arată ce se va mai întâmpla până la sfârșitul lumii.

Prin urmare, ca să putem înțelege Cartea Cărților trebuie, mai întâi, să ne rugăm neîncetat, căci numai rugându-ne ziua și noaptea Tatăl nostru cel din ceruri *va da Duhul Sfânt celor care Îl cer* (Lc. 11, 13). Și numai când ne vom umple de roadele Duhului Sfânt, Care este autorul Bibliei, vom putea înțelege Scriptura, căci – zice Înțeleptul Solomon – *înțelepciunea nu pătrunde în sufletul viclean și nu sălășluiește în trupul supus păcatului. Duhul cel Sfânt, povățuitorul oamenilor, fuge de vicleșug, Se depărtează de mințile fără de pricepere și Se dă în lături când se apropie fărădelegea* (Întel. 1, 4-5).

În al doilea rând, trebuie să ne smerim nu numai în fața lui Dumnezeu, ci și în fața sfinților

lui Dumnezeu, care, *purtați fiind de Duhul Sfânt*, ne-au lămurit în chip minunat toată Scriptura cea de Dumnezeu insuflată. Să nu uităm cazul acelui frate din *Pateric* care, deși s-a rugat lui Dumnezeu timp de cinci săptămâni pentru ca Domnul să-i descopere înțelesul unui cuvânt din Scriptură pe care el nu-l pricepea, rugăciunea lui a rămas fără nici un răspuns. Dar când acest frate s-a hotărât să meargă la un călugăr bătrân ca să-i ceară o lămurire, atunci, chiar în clipa în care a pus mâna pe clanța ușii, mintea i s-a luminat de Sus și fratele a înțeles textul. Mirat, fratele L-a întrebat pe Domnul, în timpul rugăciunii, de ce nu i-a descoperit acest adevăr timp de cinci săptămâni cât s-a rugat. „Pentru că, i-a răspuns Domnul, timp de cinci săptămâni cât te-ai rugat nu te-ai smerit, dar când te-ai smerit și te-ai ridicat ca să-l întrebi pe părintele tău duhovnicesc, ți-am descoperit locul pe care nu-l înțelegeai.”

Altă dată, un preot care mereu avea descoperiri de la Dumnezeu făcea în timpul Liturghiei o greșeală pe care n-o observa. Diaconul, văzând că mereu greșește, i-a atras atenția, ca să se îndrepte. Atunci preotul L-a întrebat pe Dumnezeu în vreme de rugăciune de ce nu i-a descoperit că greșește, ci l-a lăsat să greșească mereu. „Pentru că, i-a răspuns Domnul, voia Mea este să vă îndreptați unul pe altul, iar nu să așteptați mereu descoperiri de Sus.” Și, într-adevăr, cel care cere sfatul fratelui său și se lasă îndreptat

de el când greșește dă dovadă de smerenie, iar cel ce disprețuiește sfatul fratelui său și nu crede că prin el poate vorbi Dumnezeu, așa cum a vorbit prin măgărița lui Valaam, cel ce se încumetă să stea de vorbă numai cu Dumnezeu dă dovadă de mândrie, iar drept pedeapsă în locul lui Dumnezeu se poate substitui satana, zicând: *Mă duc și mă fac duh mincinos în gura tuturor prorocilor lui!* (III Regi 22, 22).

Tot cu nădejdea în Dumnezeu, doi frați au pornit să străbată un loc pustiu fără să aibă hrană cu ei. Când nu mai puteau merge de foame, le-au ieșit în cale niște sălbatici, oferindu-le pâine și apă. Fratele smerit a zis că Dumnezeu i-a scos în cale pe acești sălbatici. A primit pâinea și apa, s-a întărit și a mers mai departe. Dar celălalt frate n-a primit nici pâinea, nici apa, zicând că Dumnezeu îi va da ca și israelitenilor mană din cer și apă din stâncă. Rezultatul a fost că fratele care nu s-a smerit în fața sălbaticilor a murit de foame și de sete, iar celălalt a ajuns la destinație.

Cel ce trece prin locuri necunoscute, cu răscruci de drumuri și cu poteci ce se bifurcă, e bine să întrebe la tot pasul cum poate ajunge acasă. Dar dacă din mândrie nu va voi să întrebe pe nimeni, dacă se va bizui numai pe propriile sale cunoștințe și îndemnuri, va merge din rătăcire în rătăcire până se va pierde cu desăvârșire. Iată de ce avem nevoie, în citirea Sfintei Scripturi: și de rugăciune neîncetată, dar și de o smerenie

adâncă, ca să ascultăm și de Dumnezeu, dar și de Sfinții Părinți care au tâlcuit atât de bine cuvintele Scripturii.

În al treilea rând, așa cum Iisus Hristos S-a născut în centrul geografic al pământului și așa cum dăinuiește în centrul istoriei omenesti, tot astfel Iisus trebuie să fie nu numai în centrul ființei noastre, ci și în centrul Bibliei. Pentru cel ce nu-L află pe Iisus în centrul Bibliei, pentru acela Cartea Sfântă este pecetluită. Și chiar dacă unul ca acesta o are în mână și o citește, el rămâne orb, mut și surd. De aceea, cine vrea să înțeleagă Biblia nu trebuie s-o înceapă cu Adam și Eva, ci cu cele patru *Evangelii*. Și numai după ce va isprăvi de citit Noul Testament poate să se întoarcă la Vechiul Testament, mai întâi la *Profeți* și la *Psalmi*, care sunt mai aproape de Mesia cel întrupat și numai după aceasta să deschidă *Cartea Facerii*. Căci așa cum lumea întreagă e o nebunie fără Iisus Hristos, tot astfel Biblia fără Hristos pare o carte plină de contradicții, de fapte imorale și de scandal. De aceea, când citim Biblia, mai ales când citim Vechiul Testament, nu trebuie să pierdem o clipă din vedere că etalonul nostru duhovnicesc este Iisus Hristos și că numai prin El se pot lămuri contradicțiile, precum și aparentele fapte imorale și de scandal întâlnite în *Legea Veche*.

În al patrulea rând, să nu uităm niciodată că pe tot parcursul Bibliei autorul vrea să ne ridice de la pământ la cer, de la trup la suflet și de la ma-

terie la spirit. De aceea, citind-o sau ascultând-o, trebuie s-o auzim de două ori. Dacă rămânem numai la sensul propriu, truesc și material, litera ne va ucide, așa cum i-a ucis în sens duhovnicesc pe iudei și pe mulți dintre ereticii creștini. Sfântul Apostol Petru era încă robul literei când i s-a arătat în vedenie fața de masă plină de târătoare, de păsări și de animale necurate. Dar când Dumnezeu l-a trimis să boteze casa păgânului Corneliu Sutașul, abia atunci a înțeles Corifeul Apostolilor că această parabolă și cuvintele: *Sculându-te, Petre, junghie și mănâncă* (Fapte 10, 13) înseamnă să nu-i socotești spurcați pe păgâni, ci să-i botezi în numele Domnului Iisus Hristos, ca și pe cei din poporul ales.

În al cincilea rând, trebuie să ținem seama de epoca lui Ioan Botezătorul, care s-a aflat între cele două Testamente, ca un țarm și ca o stavilă peste care nu pot trece profețiile Legii Vechi. Astfel, de pildă, fiarele despre care vorbește Daniel Prorocul sunt – potrivit cu tâlcuirea făcută de Sfântul Ioan Gură de Aur – împărații popoarelor de pe vremea aceea: leul este Belșațar al Caldeei, ursul este Darius al Mediei, pantera este Cyrus al Persiei, iar fiara cu zece coarne este împăratul Antioh Epifanul al Seleuciei. Dar cei care nu țin seama de țarm și de stavilă trec peste epoca lui Ioan și mână aceste fiare printre popoarele din Apusul și Răsăritul Europei, rătăcindu-se ei înșiși și rătăcind și pe alții.

Dacă vom ține seama de aceste cinci puncte, Biblia ne va apărea într-o lumină cu totul nouă. Știind că cheia Bibliei se află tăinuită în ea însăși, când vom citi versetul: *Și a zis Dumnezeu: „Să fie lumină!”* (Fac. 1, 3), ne vom duce imediat la II Cor. 4, 6, unde Apostolul Neamurilor ne înalță mintea spre înțelesurile duhovnicești, zicând: *Fiindcă Dumnezeu, Care a zis: „Strălucească, din întuneric, lumina!”*, *El a strălucit în inimile noastre, ca să strălucească cunoștința slavei lui Dumnezeu, pe fața lui Hristos.*

Tot la Facerea 1, 14-18, Biblia ne mai spune că Dumnezeu a creat – în sens material – soarele, luna și stelele. Dar la Apocalipsa 12, 1, Sfântul Ioan Evanghelistul ne ridică în alt cer, în Împărăția cerurilor, unde i s-a arătat un semn mare: *O femeie înveșmântată cu soarele și luna era sub picioarele ei și pe cap purta cunună din douăsprezece stele.* Căci Universul cel duhovnicesc, nevăzut, este Biserica, pe care o luminează soarele – Hristos, luna – Maica Domnului și douăsprezece stele – Apostolii.

În ziua a șasea (v. Fac. 1, 26-27), Dumnezeu l-a făcut pe primul om, pe Adam. Și când Dumnezeu a adus un somn greu peste Adam și el a adormit (v. Fac. 2, 21), atunci Domnul a zidit-o pe Eva din coasta lui Adam. Dar la acest sens trupesc Sfinții Părinți adaugă un sens duhovnicesc, învățându-ne că creștinismul este a doua creație a lumii, că noul Adam este Hristos, Care „a adormit” pe cruce exact în a șasea zi, iar

din coasta străpunsă de suliță s-a zidit femeia – Biserica. Noul Adam a fost ispitit în pustiu la Carantaniei de același șarpe, însă n-a căzut ca primul Adam, cu toate că în fața lui Iisus diavolul s-a prezentat cu aceleași ispite. După căderea în păcat, Dumnezeu i-a îmbrăcat pe primii oameni cu *haine de piele* (Fac. 3, 21). Dar ce preînchipuie aceste haine de piele? Sfântul Grigorie de Nyssa învață că haina de piele este trupul acesta muritor și plin de slăbiciuni pe care îl purtăm noi, urmașii lui Adam, atât timp cât nu ne-am unit cu Hristos. Dar după a doua creație, Sfântul Apostol scrie credincioșilor creștini: *V-ați dezbrăcat de omul cel vechi dimpreună cu faptele lui, și v-ați îmbrăcat cu cel nou* (Col. 3, 9-10), *căci câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați îmbrăcat* (Gal. 3, 27).

Înseși faptele istorice, petrecute în timp și spațiu, devin în Noul Testament tot atâtea parabole pline de înțeles pentru mântuirea sufletelor noastre. Cine nu știe că Dumnezeu l-a trimis pe Moise ca să-l scoată pe poporul lui Israel din robia Egiptului, să rățăcească patruzeci de ani cu el în pustiu și în cele din urmă să ajungă în țara fericită a Canaanului? Dar iată ce înțeles duhovnicesc are acest fapt istoric în tâlcuirea Sfântului Apostol Pavel: *Căci nu voiesc, fraților, ca voi să nu știți că părinții noștri au fost toți sub nor și că toți au trecut prin mare. Și toți, întru Moise, au fost botezați în nor și în mare. Și toți au mâncat aceeași mâncare duhovnicească; și toți, aceeași băutură duhovnicească*